

մը կատարեմ և տամ իրենց որ այդ սրուակներով տուններն տանին»։

Շարունակելով Սրբազանը՝ յորդորեց ժողովուրդը Լուսաւորչի Միւսոնի լոյսէն նշոյլ մը տանիլ հետերնին և անով լուսաւորուիլ։

Ապա յանուն հայ հոգեւորականութեան, և մասնաւորապէս անոնց անունով որոնք նահատակութեամբ իրենց կեանքերը տուին Ազգին ու եկեղեցիին, սրտագին շնորհաւորութիւններ ուղղեց Աթոռակից Սրբազանին, ինչպէս նաև Վեհափառ Կաթողիկոսին։

Քարոզէն յետոյ «Ողջոյն»ով ներկայ եկեղեցականներ համբուրեցին զազաթն ու Աջը նորոգ օծեալ Կաթողիկոսի. և շարունակուեցաւ Ս. Պատարագը։ Ժամարար Ս. Կաթողիկոսին առնթրեց մնացին Տ. Տ. Թորգոմ և Սրտաւազդ Սրբազաններ իրենց պատարագի զգեստներով։

ԵՆՈՐՀԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Պատարագի վերջանալուն, Վեհ. Աթոռակից Կաթողիկոս, դպիրներու երգեցողութեամբ և եկեղեցական զասուն առաջնորդութեամբ և զգեստաւորեալ երկու Սըրբազան Հարց ընկերակցութեամբ առաջնորդուեցաւ Ազգ. Մանկապարտէզի նորաչէն սրահը, ուր արդէն բազմած էին Վեհ. Տ. Սահակ Կաթողիկոս, եպիսկոպոսներ և այցելու հիւրեր, որոնք էին կառավարական պաշտօնեաներ, հոգեւոր պետեր բոլոր յաւանուանութիւններէ, պատգամաւորներ, և այլն։

Հոն շնորհակալութիւն յայտնուեցաւ ներկաներուն ֆրանսերէն լեզուով՝ Գեր. Տ. Թորգոմ Սրբազանի կողմէ և Հայոց վերայ գոյնատով խօսեցաւ Նախկին Նախարար Շաքիր Նիյմէթ Պէյ։

Հիւրերը բոլորն ալ շնորհաւորեցին երկու Վեհափառ Կաթողիկոսները և մեկնեցան սիրով։

Ժողովուրդը գոհ և ուրախ սրտով Աջերը առնելով իր Վեհափառ Հարց մեկնեցաւ՝ օրուան վեհ արարողութեանց օրհնութիւններով և օծութեամբը լցուած սրբուերով։

Հալիպ, 1 Մայիս, 1931

Գ. Վ.

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԿԱՆՏԵՐԻՈՒՐԻԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ
ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐՈՒՍԱԿԷՄ

Ս. Զարուբան Տաճարին մէջ.

Կանտերուրիի Սրբազան Արքեպիսկոպոսը, որ առնէ մ'ի վեր կ'ազնկալուէր արդէն Երուսաղէմի մէջ, ապրիլ 15-ին զՀ. օրը ժամանեց Ս. Քաղաքս եւ հիւրընկալուեցաւ Պաղեստինի Բարձր Կոմիսիոնութեան Պաշտօնատան մէջ։

Ապրիլ 16-ին եՀ. օրը ժամը 10.15ին Արքեպիսկոպոսը, առաջնորդութեամբ Երուսաղէմի Վեհափառ Կառավարչին և քաղաքիս Անգլիկան եպիսկոպոս Մակ Իննէս Ս.ի, և ուրիշ հետեւորդներով այցելեց Ս. Զարուբան Տաճարը։

Բարձրագատիւ հիւրը իր այս այցելութեանց ընթացքին եկեղեցական սեւէ զգեստ հագած չէր։ Իր վրան ունէր իր մանիշակագոյն վերարկուն (cassock) և գլուխը դրած էր փոքրիկ գտակ մը։ Ունէր արարողական ընդունելութիւն չկատարուեցաւ միջեկեղեցական սրբավայրերու մէջ։

Յոյն և Հայ միաբանութենէն եպիսկոպոսներ և վարդապետներ ստորական սեւ զգեստներով Ս. Զարուբան Տաճարին դռնէն, ուրտեղ յոյն և հայ եպիսկոպոսներ եւ երկու տեսուչներ անոր ներկայացուեցան, բարի գալուստ մաղկեցին Արքեպիսկոպոսին՝ և անոր հետ քայիցին, երբ ան կը պտտէր և ուխտ երկրպագութիւն կ'ընէր սրբավայրերու մէջ։

Լատինաց միաբանութենէն ոչ ոք երեւցաւ մէջնալ. անոնք զգուշացան եկեղեցական տեսակետով ունէր ուշադրութիւն ընծայել Անգլիկան Պրիմատին։ Ս. Զարուբան տաճարին դուռ լատինական մատուռին մէջ իսկ, ուր մտաւ Արքեպիսկոպոսը՝ լուսարար մը կը գտնուէր միայն։

Արքեպիսկ. Կոզմոս Լանգ առաջին անգամ երկրպագեց Պատանառեղոյն. անկէ անցաւ Ս. Գերեզման. յետոյ՝ Ս. Գողգոթա. ասկէ իջնելով դարձաւ Ս. Գերեզմանի ետեւէն, մտնելով Ս. Յովսէփ Արեմաթացիի մատուռը և գերեզմանը, որ Հայոց կը պատկանի, և ուր Ասորիներ պատարագ ընելու իրաւունք ունին։ Ապա մտաւ Պարտէզ և լատինաց մատուռը, հոն տեսնելով նաև խաչակրաց ժամանակէն մնացած մէկ քանի առաքելներ՝ որոնք լատիններուն են։ Պարտէզէն ելնելով՝ Յունաց Մայր եկեղեցիին ետեւէն չըջան ընելով՝ իջաւ Հայոց Ս. Լուսաւորիչ մատուռը, զոր օտարազգիներ Ս. Հեղինէի մատուռ կը կոչեն։ Այս մատուռը Ս. Զարուբան Տաճարին հնագոյն մասն է, և գեղեցիկ ու թանկագին հնութիւն մըն է պատմական և հարատւապահական տեսակէտով։ Արքեպիսկոպոսը հոս ալ երկրպագեց և իջաւ աւելի վար Գիւտ խաչի քարայրը։ Ասկէ ելլելէ վերջ՝ եկաւ Յունաց սեպհական Մայր եկեղեցին։ Այս եկեղեցին առանձինն Յունաց բաժինն ըլլալով՝ յոյներ զգեստաւոր

ւորեալ և «հրաշափառ» ընդունեցին Արքեպիսկոպոսը, փոքր պաշտամունք մըն ալ ընելով, որուն սկիզբը յոյն եպիսկոպոս մը կարն ուղերձ մըն ալ կարգացւոյ ասոր պատասխանեց Արքեպիսկոպոսը:

Այս անցաւ Գողգոթային տակի Աղամայ մատուռը, ու անկէ ելնելով մեկնեցաւ՝ Յոյն և Հայ կրօնաւորներէն հրաժեշտ առնելէ ետք: Ելքի պահուն Ս. Եարուսեման դրան առջև լուսանկարներ ալ առնուեցան:

Ս. Յակոբեանց Վանքին մէջ.

Նոյն օրը ժամ 12.15-ին Արքեպիսկոպոս կողմոս Հանգ ալցելոյց Ս. Յակոբեանց Վանքը: Միաբանութեան մեծ ու փոքր անդամները Վանքի դռնէն խոնկելով և վարդի ջուրով ընդունեցան բարձրադասիւ հիւրը, և առաջնորդեցին զայն Պատրիարքարան: Եպիսկոպոսներ՝ Պատրիարքարանի Գաւիթին դռնէն, իսկ Տեղապահ Սրբազանը Դահլիճին դռնէն զմաւորեցին զայն, և առաջնորդեցին Դահլիճը: Այս տեղ Պատրիարքական Տեղապահ Սրբազանը յոյժ սիրալից տեսակցութիւն մ'առնեցաւ Արքեպիսկոպոսին հետ, որ շատ համակրական և անկեղծ ու ջերմ արտայայտութիւններ առնեցաւ մեր Եկեղեցիին եւ Ազգին հանդէպ: Անդիբերէն մի քանի խօսք ալ ուղղեց միաբանութեան՝ տեղեկանալով որ անոնցմէ շատեր անգլերէն գիտեն:

Բնակչիքով եւ այլ մեծաբանքներով հիւրասիրուելէ ետք՝ Արքեպիսկոպոսը ելաւ՝ կէս ժամէ աւելի կեցած ըլլալով:

Պատրիարքարանիս Դահլիճէն իջաւ Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարը. հոս ալ իրեն բացատրուելով տեղւոյն նշանակութիւնը՝ ուխտ և երկրպագութիւն ըրաւ եւ աղօթեց առջևն Աւագ Սեղանին, որուն տակ աւանդութիւնը թաղուած կ'ընէ Յակոբոս Տեսաճեղայր Առաքեալը: Այս անցաւ Ս. Գլխաղի մատուռը. այստեղ եւ ծննդադրելէ և երկրպագելէ ետք՝ անոր ցուցուեցան մի քանի եկեղեցական առարկաներ:

Ժամը 3. Մ. մէկը քառորդ կ'անցնէր արդէն, երբ բարձրադասիւ հիւրը հրաժեշտ առաւ, և վանքին դուռը բոլորին հետ ձեռք թօթուելէ և Տեղապահ Սրբազանին հետ եղբայրական սիրոյ համոյրներ փոխանակելէ ետք (որ արեւելեան սոփորութիւն մըն է ինքնին) մեկնեցաւ լուսագոյն տպաւորութիւններով:

Փոխադարձ այցելութիւն.

Նոյն օրը յետ միջօրէի Պատրիարքական Տեղապահ Սրբազանը հետն առնելով Գեր. Տ. Մկրտիչ Եպոսը, Հոգ. Տ. Կիւրեղ Վրդ.ը, Թարգման Հոգ. Տ. Պարգե Վրդ. ր. և Դիւանապետ Տիար Կ. Նուրեանը, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Կանտերպուրիի Ս. Արքեպիսկոպոսին՝ Բարձր կոմսերութեան ապարանքին մէջ:

Լուսանկարն Երեսօտի.

Այս այցելութեան փերճանալուն Տեղապահ Սրբազանին յանձնուեցաւ Ն. Արք. Բարձրութիւն

Ալիս Աթլոնի կոմսուհիին անձամբ առած լուսանկարը Տեղապահ Սրբազանին՝ որուն շուրջը կեցած էին մէկ քանի վարդապետներ:

Լուսանկարին վրայ Ն. Բ. կոմսուհիին հետեւեալ ինքնագիր տողերը կային.

«Un petit souvenir d'une très intéressante et impressionnante visite. Alice, Comtesse d'Athlone.»

Յերթեմէի մէջ.

Ապրիլ 18-ին Արքեպիսկոպոս այցելեց Բիթղիճէմի Ս. Ծննդեան Տաճարը, ժամը 10-ին:

Այստեղ ալ ընդունուեցաւ նոյն ձեռով ինչպէս Ս. Եարուսեման Տաճարին մէջ:

Յունաց Վանքին Տեսուչը իրենց աւագ սեղանին առջև կարգաց զարձեալ փոքրիկ ուղերձ մը՝ որուն պատասխանեց Արքեպիսկոպոսը չըրճանայեց և իմաստուն քանի մը խօսքերով, ուր անկարկեց նաև անկեղեցական այն օրուան՝ ուր եկեղեցիներու միջև բաժանումը պիտի վերնայ:

Այս ուղերձէն յետոյ՝ Ս. Ծննդեան Այլին հաբաւային դռնէն վար իջաւ, ուխտ և երկրպագութիւն ըրաւ Ծննդեան Տեղւոյն և Մատուրն վրայ:

Ասկէ ետք՝ ստորերկրեայ դուռնէն անցաւ Յերոնիմոսի ճգնարանը և գերեզմանը, ուրկէ հոգարձաւ և նոյն ստորերկրեայ դուռնէն Ս. Այլը մտնելով՝ Հիւսիսային դռնէն վեր ելաւ Տաճարի Հայոց բաժինը, Հոս ալ, ինչպէս ամէն տեղ, իրեն բացատրութիւններ տրուեցան տեղւոյն պատմութեան և սեփականութեան շուրջ: Երկրպագեց Հայոց սեղանին առջև, և յետոյ Սիւնազարդ Դահլիճէն անցնելով, ուր ուշադրութիւնը գրաւեց Կիլիկեան չըրճանէ թագաւորական թանկագին հայկական յիշատակ մը եղող փայտեղէն դուռը, մեկնեցաւ հողեպարտ այս սրբատեղին և բիւզանդական բաւոյրկայի լուսագոյն նմոյշ մը տեսնելէ ետքը:

Լուսանկարներ և Նամակ.

Նորին Սրբազնութեան Ս. Յակոբեանց Վանքին տուած այցելութեան առթիւ առնուած լուսանկարներէն քանի մը հատ իբր յիշատակ Պոք. Տեղապահ Սրբ. Հօր կողմանէ մասնաւոր նամակով մը զրկուած էր Արքեպիսկոպոսին, որ այդ առթիւ Պոք. Տեղապահ Սրբազան Հօր ուղղած է ինքնագիր նամակ մը, որուն թարգմանութիւնն է հետեւեալը. —

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՊԱՏՏՕՆԱՏՈՒՆ
ԵՐՈՒՍԱԶԷՄ
18 Ապրիլ 1931

Գերաւորն Տ. Մեսրոպ Ս. Եպիսկոպոս Նաման
Տեղապահ Պատրիարքութեան Հայոց Երեսօտեմի.

Գերաւորն Եղբայր.

Թոյլ տուէք ինձ ջերմագին շնորհակալութիւններս յայնչեղութեան Ձեզ այն բարեհաճութեան համար զոր ունեցաք ինձ զրկելու իմ Պատրիարքարանի այցելութեանս առթիւ առնուած հիւսիս լուսանկարները: Պիտի պահեմ ու մեծա-

պէս պիտի գնահատեմ զանոնք իբրեւ յիշատակ այցելութեանս, որմէ չափազանց գոհ մնացած եւ զգածուած եմ: Ես իրական եւ ի քրիստոս եղբայրութեան եւ միութեան շնորմագին եւ անկեղծ միմտորտի մը մէջ զգացի հոն ինքզինքս:

Թող օրհնէ Աստուած ու առաջնորդէ Ձեր հրեշտակներն Եկեղեցին ներկայ դժուարին ժամանակին մէջ եւ պաշտպանէ Ձեր բազմաշարժար ժողովուրդը: Այս է մաղթանքը Ձեր սիրակցորդ եղբոր ի քրիստոս:

(Ստորագրութիւն)
ԿՈՉՄՈՍ ԿԱՆՏՈՒԱՐ

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

Տ. ԲԱՐԳԻՆԻ ԿԻՂ. Ի ՕՓՄԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նորին Ս. Օծուծիւն Կիլիկիոյ Բարգէն Արքեպիսկոպոսի Օծման առթիւ, Ս. Աթոռոյ Պատր. Տեղապահ Գեր. Տ. Մեթրոպ Սրբազանի կողմանէ շնորհաւորական հեռուեալ հեռագիրները ուղղուեցան Հայէպ. Նորին Ս. Օծուծիւն Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին եւ Աթոռակից Ն. Ս. Օծուծիւն Տ. Բարգէն Կաթողիկոսին:

(Պատճեն քաղմանութիւն)

Թիւ 109 10-8 Երուսաղէմ, 26 Ապրիլ 1931

Մերոսիւն Սահակ

Կաթողիկոս Հայոց Կիլիկիոյ,

Հայէպ

Շնորհաւորութիւններ Ձեր Սրբութեան Աթոռակից Ն. Սրբութիւն Բարգէնի օծման առթիւ: Ձեզ կը մաղթենք երկար կեանք եւ երջանիկ ու խաղաղ շարունակումը Ձեր քահանայապետութեան:

Տեղապահ

ՄԵՍՐՈՊ ԵԳՐԻՍԿՈՍ

Թիւ 109 15-8 Երուսաղէմ, 26 Ապրիլ, 1931

Մերոսիւն Բարգէն

Արքեպիսկոպոս Հայոց Կիլիկիոյ,

Հայէպ

Մենք եւ Մեր Ս. Յակոբեանց Միաբանութիւնը կ'ուզենք անկեղծ շնորհաւորութիւններ՝ Ձեր Սրբութեան օծման առթիւ: Ձերմագին կ'աղօթենք Նախախնամութեան տալ Ձեզի երկար եւ առողջ կեանք, կատարելու համար Ձեր ծառայութիւնները հանդէպ մեր Սուրբ Եկեղեցիին եւ այն հօտին որ յանձնուած է Ձեր հոգեւոր խնամքին:

Տեղապահ

ՄԵՍՐՈՊ ԵԳՐԻՍԿՈՍ

Շնորհաւորական դատ հեռագիրները ուղղած են Ն. Ս. Օծուծիւն Տ. Բարգէն Կաթողիկոսին՝ նաեւ իր նախկին սանէր երուսաղէմի մէջ, տասը վարդապետներ, իրենց ուսուցչին յայտնելով իրենց երախտագրութիւնը եւ շնորհագրութիւնը:

Ժառանգութեամբ Վարժարանի սեպտիմիսն ալ դատ հեռագրած է իր շնորհաւորութիւնները՝ իբր ուսուցչական կազմի նախկին սրբազան անդամ:

(Պատճեն քաղմանութիւն)

Հայէպ, 26-4-31

Պատրիարքարան Հայոց՝ Երուսաղէմ

Այսօր օժեցինք Բարգէն Արքեպիսկոպոսը մեզ աթոռակից յաջորդ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱՀԱԿ Բ.

ՄԵՐ ՈՒՆՏԱՌՈՐՆԵՐԸ

Այս տարի առաջին ուխտաւորները Պոլսէն ժամանեցին մարտ 3-ին եւ շարունակուեցան մինչեւ Աւագ Շարափ առաւօտ: Արտասահմանէն եւ կող ուխտաւորներուն ընդհանուր թիւն էր 254 անձ, հետեւեալ համեմատութեամբ: Պէյրութէն՝ 95 անձ, Հայէպէն՝ 68, Դամասկոսէն՝ 19, Եգիպտոսէն՝ (Աղեքսանդրիա եւ Գահիրէ) 47, Միջագետքէն՝ 7, Պոլսէն՝ 10, Տիգրանահերտէն՝ 7, Հիւս. Ամերիկայէն՝ 6, համագումար՝ 254 անձ:

Ինչպէս կը տեսնուի վերի համեմատական ցուցակէն, ուխտաւորներուն մեծամասնութիւնը Սուրիայէն եկած էին, այսինքն կէսէն աւելին: Այս թիւին մէջ չեն անշուշտ Պաղեստինի, Անդր-Յորդանանի այլեւայլ կողմերէն, ինչպէս նաեւ Յունաստանի եկող շուրջ 10-15 անձերը, ըստ այսմ միջին հաշուով 300 ուխտաւոր ունեցած ենք այս տարի: Ուխտաւորները, մեծ երկիւղածութեամբ եւ բարեպաշտական անկեղծ ոգով իրենց ուխտն ու երկրպագութիւնը կատարեցին Տնօրինական Սուրբ Տեղեաց մէջ, եւ մեկնեցան լաւագոյն տղաւորութիւններով եւ անջնջելի յիշատակներով:

«Երանելի իցեն որք սիրեցեն զԲեզ Երուսաղէմ եւ ցնծացեն նոյա ի խաղաղութեան փութ...» (Տողբի ժ.Վ. 18 Ծ.):

ՈՏՆՆՈՒԱՅ Ի Ս. ՅԱԿՈԲ

Ս. Յակոբի Ոսնյուսայի արարողութիւնը, որ Պաղեստինի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ հռչակ հանած է իբրեւ գեղեցիկ եւ յոյժ տղաւորիչ արարողութիւն մը՝ սօփորական շքեղութեամբ եւ հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ ապրիլ 11-ին, հանդիսաւորութեամբ Ս. Աթոռոյ Տեղապահ Սրբազանի:

Ներկայ էին, ինչպէս ամէն տարի՝ տեղական եւ օտար պետական պաշտօնեաներ, հիւպատոսներ, եպիսկոպոսներ:

Այս տարի հանդէսին ներկաներուն մէջ բացառիկ հիւրեր էին Ն. Ս. Արքեպիսկոպոս եւ Կանսուսին:

Երգեցողութեան մէկ մասը (տաղերը եւ գանձերը) կատարուեցան տեղւոյ Ս. Թարմանչաց վարժարանի սանուհիներու կողմէ, մէկ մասն ալ ժառանգաւոր զոյր եւ սարկաւազներու կողմէ:

Անդրկիւս Եպիսկոպոսը սօփորականին պէս Աւագ Սեղանէն հայկական խոյր ի գլուխ եւ շուրջառ ու գաւազան առած կարգաց վերջին Աւետարանին անդիւրեղներ:

Մասնաւոր կարգադրութիւններ ալ եղած էին ուխտաւորներուն համար՝ որպէսզի բոլորն ալ կարենան ներկայ ըլլալ եւ տեսնել օսնյուսայի գեղեցիկ եւ յուզիչ արարողութիւնը:

Հակառակ խոնուած քաղմութեան՝ ամբողջ արարողութեան ընթացքին տիրեց վայել կարգապահութիւն եւ պատշաճ երկիւղածութիւն:

Լ ՈՒՍԱԻՈՐԵԱ

13 Ապրիլ

Երուսաղէմի յատուկ դատական այս հանգէն ալ կատարուեցաւ կանոնաւոր, խաղաղ և տղաւորիչ Պատահական ճամբորդներ, մասնաւորապէս սկեպտիկ մարդիկ, անտարբեր շրջիկներ և ամերիկացիներ, և առհասարակ այնպիսի անձեր որոնք ընդհանրապէս խորհուրդի և հոգեւոր իրերու հանդէպ անզգայ են՝ Լուսաւորեայի այս արարողութեան մասին, որուն կը մասնակցին միաժամանակ չորս ազգեր, աննպաստ կ'արտայայտուին՝ զայն նկատելով կրօնական բովանդակութենէ և իմաստէ զատարկուած՝ հին սովորութեան վերջամասնութիւն մը: Ինչ սխալ ու ծանծաղ դատում մըն է սակայն այս, դատում մը՝ որ երբեմն զարգացած անձերն իսկ կը մոլորեցնէ:

Ճրագալոյցի առաւօտուն զոց կ'ըլլայ Ս. Յարութեան Տաճարին դուռը և անհամար բազմութիւն մը, ամէն լեզուներէ՝ խոնուած դրան առջև առտունէն ի վեր կը սպասէ: Հայ Միաբնուութիւնը կողքայ ժամը 8.30-ին, կը ճեղքէ բազմութիւնը, և հայ վարդապետը բանալին կուտայ մանկտական դռնապանին՝ և կը հրամայէ որ բանայ: Ժամերով ժողովուրդը կը հոսի ներս՝ հեղեղի նման, թիւ մը տեղ չի մնար՝ Ս. Գերեզմանին շրջապատը՝ ուր մարդ կեցած չըլլայ: Մեծ Տաճարին մէջ ո՛չ մէկ կանթիկ կայ վառած: Մարդիկ ոտքի վրայ՝ ակնկառոյց կը սպասեն ժամերով՝ դարձած դէպի Ս. Գերեզմանը: Եւ ահա կէսօրէն ետք Ս. Գերեզմանի փոքր մատուռին պզտիկ մէկ բացուածքէն արձակ մը բոց դուրս կուգայ. ցնծութեան ձայնը ալեծածան կը ծաւալի տաճարին մէջ. մէկ վայրկեան շանցած՝ ամէն մարդ լոյսի ջահ մ'ունի իր ձեռքը:

Ինչքան մարդիկ կրօնական ամէնէն ազնիւ զգացումներով կը լեցուին այդ պահուն. ո՛րքան աչքերու բախտութեան արցունքներով կը լճանան: Յարութեան խորհուրդն արտայայտող յուզիչ այս արարողութիւնը շատերուն համար ոգեւորութեան աղբիւր մը կ'ըլլայ, և սիրտը փառաւորութեամբ և օրհնութեամբ կը պոռթկան:

Բայց ամէն մարդ չի կրնար տեսնել այս իրողութիւնը՝ երևոյթներու մակերեսին տակ: Անոնք կը տեսնեն միայն այնպիսիները՝ որոնք անարժէք շարժառիթներով կը գտնուին հոն:

Այս տարի՝ ամէն դասակարգէ և բազմաթիւ ցեղերէ (Յայն, Հայ եգիպտացի, Ասորի են. ևն.) այս բազմութեան մէջ ո՛չ մէկ անկարգապահութիւն պատահեցաւ, հակառակ որ մարդիկ մէկէն մինչև հինգ ժամ ամենաանեղ զրբքի մէջ ոտքի սպասեցին մինչև վերջ: Հայ ուխտաւորներու լաւագոյն տեղերը տալու ջանք թափուեցաւ Հայոց բաժնին մէջ:

Լուսաւորեայի հանդէսին ալ՝ Ն. Բ. Արլոնի Կոմսը և Կոմսուին Ներկայ եղան՝ Յունաց բաժնին մէջ տեղեր յատկացուած ըլլալով իրենց:

Նոյն ճրագալոյցի օրուան մէջ, կէսօրին մօտ էր որ Կոմս Զեպլին գերմանական օդանաւը սա-

ւառնեցաւ Երուսաղէմի վրայ, մեծ հանոյք և խօսակցութեան նիւթ պատճառելով քաղաքին մէջ:

Մ Ե Ռ Ե Լ ՈՅ

13 Ապրիլ

Զատիկի Մեռելոցի օրը Երուսաղէմի հայութիւնն ալ իր պատշաճ մեծարանքն ու յիշատակը նուիրեց Մեծ Պատերազմի մեր ցափառակներուն: Այդ օրը Ս. Պատարագը Ս. Փրկչայ վանքը կը մատուցուի:

Այս առթիւ տեղւոյս խումբ մը Այնթապցիներուն վախաբքին համաձայն մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Այնթապի Հեռագմարսին ինկած քաջ նահատակներուն համար:

Արարայի պատերազմին ինկածներուն շիրմին կոթողին շուրջ ալ ընդհանուր հանգստեան մ'ըսուեցաւ, որմէ ետք Ապրիլ 14-ի յիշատակին համառօտ կերպով խօսեցաւ Հոգ. Տ. Տիբան Վարդապետ, իսկ Այնթապի հեռագմարտին ինկողներուն յիշատակին՝ Տիբար Հայկազուն Բէշլիեան:

ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՏՐԱՆ ԿԻՐԱԿԻ

Ապրիլ 26-ին, Կանաչ Կիւրակէի օրը Երուսաղէմի մէջ Հայոց պատարագը Ս. Գերեզմանի վրայ է: Տպաւորիչ արարողութիւն մ'եղաւ Աշխարհամատրան Կիւրակէի հանդիսութիւնը այս տարի ալ:

Իմաստալից և աղուոր քարոզ մը տուաւ պատարագիչ Սրբազանը, Ս. Աթոռոյս Պատր. Տեղ. Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Ի վեր հանելով եկեղեցիին ուժը, զոր ցուցուցած է դարերէ ի վեր, և անոր դերը՝ ընկերութեան մէջ:

Ս. ԱԹՈՌՈՅՍ ՀԱՆԳՈՒՅՆԱԼ ՊԱՏՐԻԱՐԻՒՆ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԿԱՐԸ

Ս. Փրկչայ վանքին մէջ, Մայիս 3 կիր. առաւօտուն, Հոգեւոյս Դուեան Պատրիարքին գերեզմանին մօտ Ս. Պատարագ մատոյց Տ. Մկրտիչ Սրբ. Եպիսկոպոս՝ ի հանդիստ հոգեւոյն Ս. Աթոռոյս Երջանկայիշատակ Աթոռակալին խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր պատարագին՝ մահուան տարիլիցին առթիւ իր յարգանքի տուրքը տալու մեծ Հայրապետին՝ անոր աստուածահանոյ կեանքն ու գործը խորհրդածութեան առարկայ ընելու հեռգոյն համար աղօթելու համար: Պատարագէն ետք՝ ամբողջ Միաբնութիւնը ծաղկազարդ գերեզմանին վրայ հոգեհանգիստ կատարեց և իր պետին յիշատակը պատուեց:

Պատարագիչ Սրբազանը իր դամբանական քարոյին մէջ Դուրեան Սրբազանը նմանցուց զինուորի մը՝ որ յիսուն տարիներ կոտեւեցաւ քրիստոնէութեան և զատարակութեան դատին համար, իբրեւ կրօնաւոր և իբրեւ ուսուցիչ: Յիշեց թէ ինչպէս երբ 1921-ին Միաբնութիւնը

գացած էր Դուրեան Սրբազանին՝ անոր Գատրիարք ԸԼԱՐԸ Հնորհաւորելու, անմահն Դուրեանի աչքերը լեցուած էին արտասուքով և բաժնէր թէ պիտի ընդունէր պատրիարքութիւնը՝ որպէսզի իր վրէժէր լուծէր, Արմաշի իր աշակերտունի տրուած հարուածին վրէժէր։ «Էւ Դուրեան լուծեց իր վրէժը, ըսաւ Սրբազանը, և այսօր իր ցուրտ դամբանէն իր պատգամը կուտայ Ժողովուրդին և իր աշակերտներուն — զինուորիկ Հայաստանեայց եկեղեցւոյն համար»։

Ն Ի Վ Ո Ւ Ա Ե Ռ Ի Վ Ա Յ Ի Յ Ո Ւ Ե Լ Ե Ա Ն Ի Ն Ա Ռ Թ Ի Ի

Ռուսէն մեծանուն հայասէր Պրոֆ. Նիկոլայ Երզկայի ծննդեան վաթսուամեակին առթիւ Ս. Աթոռոյ Գատր. Տեղապահ Սրբազանի կողմէն հետեւեալ շնորհաւորական հեռագիրը ուղղուեցաւ Պառքէշ, Հայ Մշակոյթի Բարեկամներու Ընկերակցութեան —

(բաղդ-մուրիւն)

Թիւ 1Ը9Ը73 Երուսաղէմ, 24 Ապրիլ 1931
Հայ Մշակոյթի Ընկերակցութիւն
Ե. Ք. 555.

Պուրէտ

Կր խնդրենք հաղորդել Երուսաղէմի Հայոց Գատրիարքարանին անկեղծ շնորհաւորութիւնները մեծանուն մարդասէր և հայասէր Պրոֆ. Նիկոլայ Երզկայի, իր յորիւնանին առթիւ։ Սրահաւորներն և երկար կեանքի և առողջութեան մաղթանքներ են որքը բխին մեր սիրտերէն ուր պահուած կայ իր թանկագին և համարաւոր

Տեղապահ

ՄԵՍՐՈՂ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

(Նոյնին Պատասխանը)

Պուրէտ, 1 Մայիս 1931

Պատրիարքական Տեղապահ

Մեսրոպ Եպիսկոպոս

Երուսաղէմ

Ձերմայէս շնորհակալ եմ Ձեր Գերապատեւութեան՝ բարի խօսքներուն համար՝ զորս ինձի կուղղէք գործի մը համար՝ որպիսին է իմս իբրեւ անձնուրէ բարեկամը Ձեր հին և ազնիւ լեզուին՝ Ձերիններուն նման օրհնութիւններ մատնաւորապէս թանկագին են ինձի համար։

ՆԻՎՈՒԱ ԵՌԻՎԱ

Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ա Վ Ա Ն Ք

Եւրոպացւոց Ս. Զատիկ Տօնին առթիւ, 7 Ապրիլին, Գեր. Տ. Գատր. Տեղապահ Սրբազանը, Միաբանութեան Հոգեւորական անդամաց հետ միասին շնորհաւորական այցելութիւններ տուաւ Ֆրանկիսկեաներու Կիւտղոյին, Լաթինաց Պատրիարքարանին, Անգլիկան Եպիսկոպոսին, Յոյն Կաթոլիկաց Փոխանորդին և Սիոնի Կեմոս Կաթոլիկաց Միաբանութեան Մեծաւորին։

Պատր. Տեղապահ Գեր. Տ. Մեսրոպ Սրբազան, Ս. Զատիկ առթիւ Գատրիարքարանիս Դանիէին մէջ ապրիլ 13-ին ընդունեց շնորհաւորական այցելութիւնները Ֆրանկիսկեանց Կիւտղոսին, Լաթինաց Ս. Պատրիարքին, Անգլիկաց Մաթ-Իննիս Ս. Եպիսկոպոսին, Ռուսաց Գեր. Տ. Ամաստս Եպիսկոպոսին, Կաթոլիկաց Ս. Քիլիք Բայի, Պաղարքանի վսեմ. Բ. Գոմիսէրի կողմանէ իր թիկնապահին և Պաշտօնատար Բուհի Պէյ Ապստօնի և անձնական Բանուղար Մե. Կրսի, Բաղաւապէ Բաղրպ Պէյ Նէ-

շաւիպին, Ասորաց, Ղազաց, Հապէտաց վանքերու Տեսուներուն, Եպի Կաթոլիկաց Փոխանորդին, Ամերիկեան, Ռուսական, Լիբանանական և Եթովպական Հիւպատոսներուն, Սիոնի Երեւելիներէն Շէյխ Մաննաս Է. Բ. և այլ անձնաւորութեանց։

Պատր. Տեղապահ Մեսրոպ Սրբազան, Միաբանութեան Հոգեւորական անդամաց ընկերակցութեամբ, Ս. Զատիկ առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Յունաց Պատրիարքարանի և Ասորաց, Ղազաց ու Հապէտաց վանքեր Ապրիլ 14-ին։

Երուսաղէմի Յունաց Պատրիարքական Փոխանորդ Սրբազանը երկու Եպիսկոպոսներով և իր Միաբանութեան Հոգեւորական անդամաց ընկերակցութեամբ Ս. Զատիկ առթիւ շնորհաւորական փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Պատրիարքարանին 15 Ապրիլին, և Դանիէին մէջ ընդունուեցաւ Պատր. Տեղապահ Սրբազանի կողմէ։

Թիւրքիոյ Հանրապետութեան Երուսաղէմի Նորմալի Ընդհ. Հիւպատոս Վսեմ. Ասորի Տիւրքի Պէյ Պատրիարքարանս այցելեց ապրիլ 14-ին և Դանիէին մէջ ընդունուեցաւ Պատր. Տեղապահ Սրբազանին կողմէ։ Հետեւեալ օրը, Նորին Սրբաւորութիւնը, հետն ունենալով Ա. Թարգմանը և Պր. Դիւանապետը փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Թուրքիոյ Պ. Ընդհ. Հիւպատոսին։

Պաղարքանի Կառավարութեան Չիֆ-Սեկրետար Մե. Է. Երկի, հետն ունենալով Բ. Գոմիսէրիական պաշտօնատարներէն Բուհի Պէյ Ապստօնին, ապրիլ 17-ին այցելեց Պատրիարքարան և Դանիէին մէջ ընդունուեցաւ Պատր. Տեղապահ Սրբազանին կողմէ։ Յարգելի հիւրերը մեծարուեցան թէյասեղանով։

Այն-Քէրիմի մէջ գումարուող Y. W. C. A.-ի Մեծաւոր Արեւելիկ Համաժողովին առթիւ, տեղւոյս Անգլիկան Սէնտ Ջորճ Մայր Եկեղեցիին մէջ ապրիլ 19, Կիրակի, կէսօրէն վերջ տեղի ունեցաւ կրօնական պաշտամունք մը, որուն ի գլխիւ Պատրիարքարանիս ներկայ գտնուեցաւ Դարդաց Տեսուչ Հոգ. Տ. Կիրակի Վարդապետ, և այդ առթիւ շնորհակալութիւն յայտնեց գանադան տեղիւրու մէջ հայ օրիորդներու մասին յիշեալ ընկերակցութեան յոյց տուած գնահատելի աջակցութեան համար։

Պատր. Տեղապահ Սրբազան հետն ունենալով Ա. Թարգմանը, Ս. Զատիկ առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Երուսաղէմի Ռուսաց Միաբանութեան Մեծաւոր Գեր. Տ. Ամաստս Արեւելիկոպոսին ապրիլ 20-ին։

Իոյամաց Դուրեան Պաշտօնի տօնին առթիւ Պատր. Տեղապահ Սրբազանը Միաբանութեան Հոգեւորական անդամաց հետ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Ապրիլ 27-ին Երուսաղէմի վսեմ. Մեծ Միւմթի Էմէնիսին, Քաղաքապետ Վսեմ. Բաղրպ Պէյ Նէշաւիպին, Բ. Կոմիսէրիական պաշտօնատար Բուհի պէյ Ապստօն Զատիկին, և քաղաքիս խալաճ Երեւելիներէն Ռուս Բեռնոլի Փաշա Հիւսէյնիսին, Այի Էմէնիս ճաբալլանի և հանգ. Արիւմ Փաշայի բնակարանները։

Պատր. Տեղապահ Սրբազան, հետն ունենալով Տ. Կիրակի Վարդապետը և Տիար Կ. Նուրեանը, ներկայ գտնուեցաւ Պաղարքանի Կառավարութեան Չիֆ-Ջրասիս Վսեմ. Մակ - Դոննէլի պարանքին մէջ տրուած թէյասեղանին, Ապրիլ 28-ին։

Պատր. Տեղապահ Գեր. Տ. Մեսրոպ Սրբազան, հետն ունենալով Դարդաց Տեսուչ Հոգ. Տ. Կիրակի և Ա. Թարգման Հոգ. Տ. Պարգի Վարդապետները 30 Ապրիլ ել. օրը այցելեց քաղաքիս Անկիլլան Եպիսկոպոս Մաթ Իննէս Սրբազանին, և մասնակցեցաւ Եպիսկոպոսարանին մէջ տրուած թէյասեղանին։